

Informează-te doar din surse verificate și sigure!

C**VID-19**

**CE TREBUIE SĂ ȘTIM DESPRE BOALA EVALI ÎN
TIMPUL PANDEMIEI COVID-19**

Acest material apare în cadrul Proiectului "Asigurarea informării corecte și combaterea dezinformării în pandemia COVID-19", implementat de Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS) cu suportul financiar al Fundației Soros-Moldova/Departamentul Sănătate Publică. Informațiile prezentate în acest material nu sunt împărtășite neapărat de Fundația Soros-Moldova.

Ce trebuie să știm despre boala EVALI în timpul pandemiei COVID-19

Un studiu¹ publicat în revista THE LANCET relevă că primul caz de **boala EVALI** (Vătămări pulmonare asociate cu consumul de e-țigarete și de vaping) a fost raportat Centrului American de Control și Prevenire a Bolilor (CDC), în luna august 2019. Utilizarea unei țigări electronice se numește în mod obișnuit vaping. Țigaretele electronice se mai numesc vape, e-narghilea, pixuri vape, poduri, moduri și sisteme electronice de livrare a nicotinei. În Statele Unite ale Americii numărul de cazuri de EVALI a atins un nivel maxim în septembrie 2019, iar de la 18 februarie 2020 au fost în total raportate 2807 cazuri de EVALI soldate cu 68 morți. Ca urmare a declinului incidenței de cazuri EVALI și a răspândirii epidemiei COVID-19, CDC nu mai furnizează actualizări asupra acestor cazuri din februarie 2020. Recent însă s-au manifestat îngrijorări asupra convergenței vapingului cu infecția COVID-19 și a efectelor consumului acestuia - în mod special în rândurile tinerilor.

Una din principalele cauze ale bolii EVALI este considerat **Acetatul de Vitamina E** care se adaugă, în calitate de aditiv, la produsele de vapat. Țigaretele electronice funcționează încălzind un lichid pentru a produce un aerosol pe care utilizatorii îl inhalează în plămâni. Lichidul poate conține: uleiuri de nicotină, tetrahidrocanabinol (THC) și canabinoizi (CBD) și alte substanțe, arome și aditivi. THC este compusul psihoactiv al marijuanei. Acetatul de vitamina E de obicei nu provoacă daune atunci când este ingerat ca supliment de vitamine sau aplicat pe piele. Cu toate acestea, cercetările anterioare sugerează că atunci când acetatul de vitamina E este inhalat, acesta poate interfera cu funcționarea normală a plămânilor. Acetatul de Vitamina E a fost găsit în lichidul de lavaj bronhoalveolar în cazurile confirmate de EVALI, dar nu era prezent la participanții din grupul de control sănătos. În multe din cazuri a fost depistată și implicarea de produse care conțin tetrahidrocanabinol (THC), precum și alte produse achiziționate și obținute ilegal, din surse neoficiale ca, de exemplu, membrii de familie sau prietenii. Din păcate, datorită circumstanțelor actuale, numărul de noi cazuri EVALI nu sunt raportate de către CDC și dat fiind faptul că numărul lor total scade - nu se cunosc cauzele acestei epidemii, care sunt cel mai probabil multifactoriale, cu toate că activitățile de cercetare continuă.

În studiu se menționează datele unei alte cercetări elaborate de *Sarah Reagan-Steiner* și colegi, care a fost publicată pe 4 august 2020, și care descrie constatările patologice observate la autopsii și la probele de țesut pulmonar colectate de la pacienții suferinzi de EVALI (prezentate către CDC) și oferă informații valoroase pentru a înlesni studiul acestei afecțiuni în continuare. Acest studiu evidențiază faptul că boala EVALI rămâne un diagnostic de excludere (prin diagnostic diferențial) datorită simptomelor și manifestărilor clinice care se suprapun cu cele ale altor boli respiratorii infecțioase (inclusiv COVID-19), subliniind importanța unei istorii medicale complete la pacienți. Autorii studiului notează că autopsiile cazuistice (care s-au arătat valoroase în timpul pandemiei COVID-19 arată noi date despre metodele noi de diagnosticare, îmbunătățind

¹ [https://www.thelancet.com/journals/lanres/article/PIIS2213-2600\(20\)30360-X/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanres/article/PIIS2213-2600(20)30360-X/fulltext)

eforturile de supraveghere și pot oferi perspective în etapele de desfășurare a bolilor clinice precum și a patologiilor subiacente care la rândul lor ne pot îndrepta către noi direcții de tratament.

De asemenea, studiul remarcă datele unui studiu populațional publicat la 11 august 2020, care a anchetat 4351 adolescenți și tineri adulți cu vârstele cuprinse între 13-24 de ani, și care a subliniat cum efectele vapingului ar putea coliziona cu riscurile legate de COVID-19. Cei care au raportat doar utilizarea e-țigaretelor și cei care utilizează tutunul în tandem cu țigaretetele electronice au avut un risc de diagnosticare cu COVID-19 de 5 ori și de respectiv 7 ori mai mare în comparație cu nefumătorii. Aceste date au fost ajustate la mai mulți factori majori de influență așa precum vârsta, sexul și obezitatea. Consumatorii de tutun și țigaretete electronice în ultimele 30 de zile aveau un risc crescut de a avea simptome asemănătoare cu COVID-19. Dat fiind faptul că s-au observat leziuni pulmonare la cazurile EVALI în autopsiile menționate mai sus, descoperirea unui risc crescut de diagnosticare cu COVID-19 la cei care vapotează este pertinentă. Datele preliminare au sugerat, de asemenea, că nicotina ar putea intensifica răspunsul celular la stimuli a receptorului ACE2, acest receptor fiind punctul de intrare virală a virusului SARS-CoV-2. În prezent se duc studii asupra efectelor vapingului asupra acestui receptor. Dovezile acumulate despre riscurile COVID-19 la utilizatorii de țigaretete electronice a determinat legislatorii să adreseze o scrisoare Comisarului Agenției Statelor Unite pentru Alimente și Medicamente (FDA), Dr. Stephen Hahn, în care au cerut retragerea de pe piață a e-țigaretelor în timpul pandemiei.

Un alt studiu² publicat în revista THE LANCET subliniază că pe toată durata anului 2019 numeroase publicații și articole media au raportat riscurile potențiale precum și beneficiile utilizării țigaretelor electronice sau a vapingului ce a dus la răspândirea unor mesaje mixte în rândul populației. Aceste publicații și mesaje contradictorii, precum și lipsa unor instrumente de informare corectă, în special a populației cu vârsta <18 ani, sunt cauza principală a dezinformării în rândul tinerilor și explică ignoranța acestora în ceea ce ține efectele negative care le poate avea vapingul asupra sănătății lor. Sunt necesare surse de informații accesibile și clare care să fie disponibile tinerilor pentru a asigura protecția sănătății lor la așa etape importante de propagare a epidemiei EVALI.

În 2019 aproximativ 35% din tineri au raportat utilizarea de țigaretete electronice în SUA, după datele colectate de *Național Youth Tobacco Survey*, ceea ce reprezintă o creștere de 10% în comparație cu anul 2018. O situație similară a fost observată în Canada unde un studiu a raportat o creștere a utilizării de țigaretete electronice în grupul de vârstă <18 ani. Studiul *Global Youth Tobacco Survey (GYTS)* realizat în 2019 de Agenția Națională pentru Sănătate Publică relevă că în Republica Moldova 12,7% dintre elevi (cu vârstă cuprinsă între 13-15 ani), 16,8% dintre băieți și 8,4% dintre fete foloseau țigări electronice.

² [https://www.thelancet.com/journals/lanres/article/PIIS2213-2600\(20\)30075-8/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanres/article/PIIS2213-2600(20)30075-8/fulltext)

O cauză ce a dus la creșterea consumului acestor produse în rândul tinerilor este apariția de *poduri* (noua generație de dispozitive de vaporizare a nicotinei care au dimensiuni mici, sunt discrete și sunt ușor de transportat). Unul din brandurile cele mai cunoscute care produc aceste dispozitive, *Juul*, a obținut o popularitate imensă în rândul consumatorilor datorită aspectului elegant și concentrației ridicate de nicotină în produse (o capsulă *Juul* conține 59mg/ml de nicotină în SUA și 18mg/ml în Marea Britanie). Lichidul din *Juul* conține, de asemenea, și acid benzoic pentru a produce așazisele săruri de nicotină care permit concentrațiilor ridicate de nicotină să devină mai tolerabile pentru utilizatori. O mare parte din tineri utilizează aceste produse crezând că vapoază doar aromatizanți fără a cunoaște că, de fapt, consumă nicotină. Totodată, mai mulți adolescenți care utilizează *poduri* în loc de alte tipuri de țigarete electronice se autoidentifică ca și utilizatori zilnici. S-ar părea deci că etichetarea concentrației de nicotină pe ambalajul acestor dispozitive este inefficientă și derutantă, și este necesară o standardizare a acestora pentru a permite autorităților de reglementare impunerea de restricții la accesul produselor cu conținut ridicat de nicotină, cu scopul de a preveni dependența de nicotină în rândul adolescenților.

Se consideră că tinerii au un risc mai scăzut de dezvoltare a bolii COVID-19 în comparație cu grupurile mai în vârstă. Cu toate acestea, trebuie depuse toate eforturile posibile pentru a preveni vapingul în rândul tinerilor și populației susceptibile. În SUA s-au făcut pași în această direcție așa precum creșterea vârstei la care e-țigarele pot fi cumpărate, legislația 21 US Tobacco, măsurile FDA luate în Februarie 2020 pentru a reduce cantitatea de arome disponibile precum și impozitarea adecvată a acestor produse în SUA. Peste 250 de localități din SUA au introdus restricții asupra vânzării țigaretelor electronice cu aromatizanți.

Mitul că vapingul nu este periculos este extrem de răspândit însă țigarele electronice au fost disponibile în vânzare de peste 10 ani și există dovezi că aceste produse duc la efecte negative pentru sistemul respirator și cardiovascular.

Este necesar acordarea ajutorului tinerilor care sunt consumatori de țigarete electronice, iar implicarea părinților și a medicilor de familie este imperativă pentru a oferi sprijin tinerilor care sunt consumatori de aceste produse.

Pentru mulți adulți pandemia COVID-19 a devenit o oportunitate de a renunța la fumat și în conformitate cu un studiu realizat de *Action and Smoking for Health și University College London*³, mai mult de un milion de persoane din Marea Britanie au renunțat la fumat în timpul acestei pandemii. Deși Autoritatea de Sănătate Publică Britanică recomandă e-țigarele ca o opțiune pentru a renunța la fumat, principiul precauției trebuie adoptat pentru a mitiga potențialele leziuni pulmonare și susceptibilitatea infectării pe timpul pandemiei COVID-19.

Este de notat faptul că toate companiile de tutun au mărci proprii de țigarete electronice. De exemplu, compania Altria deține 35% din acțiunile mărcii *Juul*, iar

³ <https://ash.org.uk/media-and-news/press-releases-media-and-news/pandemicmillion/>

Reynolds Vapor este un subsidiar al companiei RJ Reynolds American și vinde produsele din linia de țigarete electronice *Vuse*. Țigaretile electronice sunt un produs perfect în viziunea industriei tutunului. Companiile de tutun promovează produse "mai puțin periculoase" de la începutul anilor 1970, pentru a încuraja alegerea unor produse alternative de tutun de către consumatorii care vor să lase fumatul. Se observă același lucru și acum cu promovarea țigaretelor electronice, pentru a încuraja consumatorii să continue utilizarea produselor de tutun.

Cu toate că vapingul și țigaretile electronice sunt recomandate și considerate ca o metodă alternativă "sănătoasă" pentru consumatorii de țigarete tradiționale, directorul Institutului Global pentru Tobacco Control, Joanna Cohen, atenționează că vapingul este dăunător. Propilen glicolul și glicerina vegetală care stă la baza lichidelor din țigarete electronice nu sunt considerate periculoase la ingerare, însă nu se cunosc efectele acestora la inhalare. După Chirurgical General al SUA nicotina din țigaretile electronice poate vătăma creierul în creștere. Nu există date despre siguranța inhalării aromelor pe bază chimică însă unele ingrediente utilizate ca aromatizanti sunt periculoase în mod clar și evident. Un alt factor alarmant este cantitatea și diversitatea de produse chimice utilizate în lichidele pentru vaping luând în considerare că nu există încă reglementări pentru conținuturi și contaminanții prezenți în dispozitivele de vapat.

Serviciile de renunțare la fumat ar trebui să se concentreze pe metode tradiționale în această perioadă când datele despre cazurile EVALI nu sunt suficiente și încă nu există un nivel necesar de date asupra siguranței pe termen lung a utilizării țigaretelor electronice, precum și a interacțiunii posibile a acestora cu COVID-19.

Centrul American de Control și Prevenire a Bolilor (CDC) și Administrația SUA pentru Alimente și Medicamente recomandă următoarele:

- Produsele pentru țigări electronice sau vaping (care conțin nicotină sau THC) **nu trebuie utilizate niciodată de tineri, adulți tineri sau femei însărcinate.**
- Adulții care nu sunt consumatori de produse din tutun **nu trebuie să înceapă să folosească produse de vaping sau țigarete electronice.**
- Adulții care utilizează produse ca țigaretile electronice care conțin nicotină sau dispozitivele de vapare ca alternativă la țigări **nu ar trebui să se întoarcă la fumat;** ar trebui să cântărească toate informațiile disponibile și să ia în considerare utilizarea medicamentelor pentru renunțarea la fumat. Dacă aleg să folosească țigările electronice ca alternativă la țigări, ar trebui să treacă complet de la țigări clasice la țigări electronice și **să nu practice o perioadă extinsă de utilizare dublă a ambelor produse pentru că aceasta întârzie renunțarea completă la fumat.** Ar trebui să contacteze profesioniștii din domeniul sănătății dacă au nevoie de ajutor pentru a renunța la produsele din tutun, inclusiv țigările electronice, precum și dacă au îngrijorări cu privire la EVALI.
- Acetatul de vitamina E **nu trebuie adăugat niciunui produs pentru țigări electronice sau vapare.**

- Utilizarea THC a fost asociată cu o gamă largă de efecte asupra sănătății, în special cu utilizarea frecventă prelungită. Cel mai bun mod de a evita efectele potențial dăunătoare este **să nu folosiți produse de țigări electronice care conțin THC sau vapare.**

Surse:

[https://www.thelancet.com/journals/lanres/article/PIIS2213-2600\(20\)30360-X/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanres/article/PIIS2213-2600(20)30360-X/fulltext)

[https://www.thelancet.com/journals/lanres/article/PIIS2213-2600\(20\)30075-8/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanres/article/PIIS2213-2600(20)30075-8/fulltext)

https://www.cdc.gov/tobacco/basic_information/e-cigarettes/severe-lung-disease.html

Studiul Global privind Fumatul la Adolescenți (CYTS) din clasele a 7-9, cu vârste între 13-15 ani, Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP), 2019

<https://www.jhsph.edu/research/centers-and-institutes/institute-for-global-tobacco-control/news-and-media/latest-news/vaping-qa>

<https://ash.org.uk/media-and-news/press-releases-media-and-news/pandemicmillion/>

